

מחרוזת קשתית *Enarthrocarpus arcuatus* גדלה על

טרה-רוסה באזור כברי

סיקו, חבר "חוג כלנית", siambe17@gmail.com

צילם: סיקו

התצפית: 29.4.18

פרסום: 1.5.18

הביא לדפוס - אבי שמידע

מחרוזת קשתית *Enarthrocarpus arcuatus*, צמח בסכנת הכחדה בישראל, מוכרת מחוף הגליל בין ראש-הנקרה לעכו ומחוף הכרמל ודרומה למקוטעין עד אזור מעגן-מיכאל. בשנים האחרונות חלה עליה במספר הפרטים בחוף הצפוני, והיא ידועה גם מחוף בוסתן הגליל ובטיילת של עכו. בית הגידול המוכר עד כה הוא חול וכורכר לאורך החוף, עם עדיפות ברורה לשטחים מופרים.

מחרוזת קשתית הוא צמח חד-שנתי שרוע-למחצה, בעל שושנת עלים דמויי כינור ועלי גבעול קטנים וחסרי פטוטרת. הגבעולים והעלים שעירים. הפרחים בגוון צהוב-קרח ובמרכזם עורקים בצבע סגול. התרמילים זיפניים קלות, משונצים וקשתיים ומכאן שם הצמח. עונת הפריחה ארוכה, מראשית פברואר עד סוף מאי.

מחרוזת קשתית, נחל גולה מזרחית לכברי, 29.4.2018, צילם סיקו ©
להגדלה - לחצו על התמונות

במשפחת המצליבים ממוקם הסוג מחרוזת ליד הסוג **צנון** בסוף הרשימה הסיסטמטית. מיקום זה מהווה אינדיקציה ש**צנון** ו**מחרוזת** קרובים זה לזה וממוקמים בראש העץ האבולוציוני של המשפחה. ואכן שני הסוגים מתאפיינים בכך שהתרמיל המקורי שלהם התנוון והצטמצם לפרק קטן חסר זרעים הממוקם בבסיס הפרי; כל הזרעים "עברו"

מהתרמיל והתמקמו במקור אשר גדל והתפתח ל"פרי האקולוגי הפונקציונאלי" - תמוהות דרכי האבולוציה. מיכאל זהרי, אשר תיאר מגמה זו של התנוונות הפרי ומעבר הזרעים למקור. לא הסביר אותה באופן אבולוציוני (אתגר לדור הצעיר המחפש הסברים רציונליים). בנוסף לבית הגידול החופי המופיע בספר האדום (שמידע, פולק ופרגמן-ספיר 2011), היה מפתיע לגלות את **מחרוזת קשתית** באתר רחוק מחוף הים, על סלע גירני. פרטים בודדים נמצאו דרומית-מזרחית למושב אשרת (גליל מערבי) ובסמוך ל"תצפית החרוב" מעל נחל געתון. לאחרונה מצאנו עשרות רבות של **מחרוזת קשתית** בשטחי בתה מזרחית לקיבוץ כברי. בית הגידול: טרה-רוסה בין טרשים, 110 מ' מעל פני הים. הצמחים מפותחים, שופעי פריחה ופרי, וחלקם מגיעים לקוטר של למעלה מ-40 ס"מ. עונת הפריחה של המחרוזת ליד כברי קצרה משמעותית מזאת של אזור החוף. ראשיתה בתחילת מרס, והיא מסתיימת בשבוע האחרון של אפריל.

מעקב רב-שנתי בעתיד יפתור את השאלה - האם זו אוכלוסייה "טבעית" בת-קיימא, או זו אוכלוסייה חדשה מהגרת מחוף הים.

ספרות:

שמידע א פולק ג ופרגמן-ספיר א 2011 הספר האדום - צמחים בסכנת הכחדה בישראל, כרך ב'. רשות הטבע והגנים.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: סיקו 2018 מחרוזת קשתית *Enarthrocarpus arcuatus* גדלה על טרה-רוסה באזור כברי, חדשות בוטניות, כתב-עת "כלנית" מספר 5.

[מחרוזת קשתית *Enarthrocarpus arcuatus* גדלה על טרה-רוסה באזור כברי](#)